

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-11-21
Besvaras senast
2025-12-05

Till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:174 Regionernas kostnader för samhällsviktig trafik

Finansieringsprincipen, fastställd av riksdagen 1994, slår fast att staten inte får ålägga kommuner och regioner nya uppgifter utan att samtidigt tillföra finansiering. Principen är central för att värna det kommunala självstyret enligt 14 kap. 3 § regeringsformen.

Trots detta har Trafikverket under de senaste två åren minskat sin ersättning för redan beslutad och av staten definierad samhällsviktig trafik i norra Sverige, utan att justera uppdragets omfattning. Detta innebär i praktiken att staten överför kostnadsansvar för sitt eget trafikuppdrag till regionerna – i direkt strid med finansieringsprincipens syfte.

I oktober 2024 meddelade Trafikverket, endast två månader före trafikstart, att finansiering saknades för den tillgänglighet myndigheten själv bedömt som nödvändig i norra Sverige.

Inför 2026 minskar ersättningen ytterligare:

1. 43 miljoner kronor för Norrtåg
2. 18 miljoner kronor för Samverkande inland
3. 7 miljoner kronor för flygtransfertrafik till regionala flygplatser.

Tillsammans med tidigare neddragningar innebär detta att den statliga ersättningen minskat med 108 miljoner kronor på två år.

Tåg, bussar och flygtransfer är redan upphandlade och kapacitetssatta. Regionerna saknar därför möjlighet att anpassa trafiken efter statens sena neddragningar.

Neddragningarna innebär bland annat att

1. statens ersättning till Norrtåg minskar från 143 till cirka 60 miljoner kronor per år
2. Samverkande inland tappar finansiering från 39 till 21 miljoner
3. det för flygtransfertrafiken i Västerbotten och Norrbotten endast återstår 4 av de 7 miljoner Trafikverket själv bedömt som nödvändiga.

Regionerna kan inte bära dessa kostnader utan omfattande omfördelningar från annan central samhällsservice, såsom sjukvård. Det handlar inte om marginella justeringar utan om en orimlig övervältring av statens egna kostnader på regionerna.

Samtidigt som finansieringen av Gotlandstrafiken och nattågsavtalen ställs mot varandra minskas ersättningen till de statliga samverkansavtalen som möjliggör vardagsresande i norra Sverige. Detta skapar en tydlig obalans i statens prioritering och riskerar att allvarligt skada tilliten mellan staten och regionerna.

Mina frågor till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson är:

1. Anser ministern att det är förenligt med finansieringsprincipen att staten minskar ersättningen för samhällsviktig trafik utan att minska uppdragets omfattning?
2. Avser ministern och regeringen att säkerställa att regionerna kompenseras för de kostnader som staten genom Trafikverkets beslut nu överför till dem?
3. Avser ministern och regeringen att tillföra de medel som krävs – minst 100 miljoner kronor per år – för att upprätthålla de statliga samverkansavtalen i norra Sverige?
4. Avser ministern och regeringen att ge Trafikverket i uppdrag att reformera tillgänglighetsmodellen och processen för samverkansavtal, så att regionerna ges reell delaktighet och långsiktiga planeringsförutsättningar?

.....

Åsa Karlsson (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann